

Monumentnummer*: 523621

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 23 februari 2004
Kadaster deel/nr 82936/134

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Heilig Landstichting	Berg en Dal	Gelderland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Groesbeek	H			2751

Omschrijving**

Complexonderdeel 13

Inleiding

OOSTERSE STADSPOORT (ca. 1920) en ACHTSTE STATIE (ca. 1931).

De OOSTERSE STADSPOORT is omstreeks 1920 in opdracht van de Heilig-Land-Stichting gebouwd, waarschijnlijk naar ontwerp van P. Gerrits. Het object bevindt zich op het terrein van de rooms-katholieke begraafplaats en is gesitueerd aan de rand hiervan, nabij de Hof van Olijven. Binnen het complex van de Heilig-Land-Stichting maakt de stadspoort - als drager van de zevende (verwijderd) en achtste statie - onderdeel uit van het thema "lijdensweg van Christus". Dit mozaïek heeft inmiddels plaats gemaakt voor een urnenwand. De ACHTSTE STATIE "Christus ontmoet en troost de wenende vrouwen" is omstreeks 1931 door P. Gerrits aan de stadspoort toegevoegd in de vorm van een kunststenen RELIEF tegen een toegevoegde muur aan de linker voorzijde van de poort.

Omschrijving

In oosterse trant uitgevoerde STADSPOORT op samengesteld grondplan. De bakstenen gevels zijn in halfsteensverband gemetseld en wit gepleisterd. Op enkele plaatsen is het pleisterwerk uitgevoerd met schijnvoegen. De gevels worden afgesloten door een getrapte uitkraging of bekroond door rechthoekige kantelen met smalle moordgaten. Onder elk kanteel bevindt zich een schietsleuf. Aan de voor- en achterzijde van de stadspoort bevindt zich een verdiept gelegen doorgang met rondboog. De doorgang aan de voorzijde kan worden afgesloten door een opgeklampte dubbele deur. Boven deze doorgang bevindt zich ter hoogte van de kantelen een kleine

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

mezekooi. In de achterwand is een grote rechthoekige nis uitgespaard waarin oorspronkelijk een mozaïekvoorstelling van de zevende statie was aangebracht en waarin thans nissen voor urnen zijn geplaatst.

De ACHTSTE STATIE betreft een samenstel van vier kunststenen reliëfs tegen een neutrale achtergrond, voorstellende "Christus ontmoet en troost de wenende vrouwen". Links loopt Simon van Cyrene met de kruisbalk. Voor hem staat Christus die zich omdraait naar de wenende vrouwen van Jeruzalem: "Vrouwen van Jeruzalem, huil niet om Mij, huil liever om uzelf en uw kinderen" (Luc. 23, 28). De wenende vrouwen met kinderen zijn verdeeld over drie groepen. Eén groep betreft een reeks bustes die op de muur is geplaatst.

De geblokt gepleisterde wanden in de stadspoort zijn voorzien van muurbanken en enkele ingekraste teksten, zoals: "Daarom moeten wij, willen wij hem naderen, buiten de legerplaats gaan en dragen mede zijn smaad, want (ook) wij hebben hier geen blijvende stad, doch zoeken de toekomstige". Het houten plafond wordt gedragen door op de muren gelegde palen.

Waardering

STADSPOORT uit ca. 1920 met ACHTSTE STATIE uit ca. 1931.

- Van architectuur- en kunsthistorische waarde als essentiële onderdelen van een verzameling aan de bijbelse geschiedenis ontleende gebouwen en objecten in oosterse stijl (qua ontwerp, materiaalgebruik en/of detaillering), alsmede van bijzonder belang voor het oeuvre van beeldend kunstenaar P. Gerrits. Deze goed bewaard gebleven onderdelen van een voormalig devotiepark, thans onderdeel van de r.k. begraafplaats, vormen curiosa binnen de landelijke architectuur- en kunstgeschiedenis.
- Van stedenbouwkundige waarde als essentiële onderdelen van het complex Heilig-Land-Stichting dat cultuur- en architectuurhistorisch van nationaal belang is. De onderdelen zijn van bijzondere betekenis wegens de landschappelijk fraaie situering, welke verbonden is met de aanleg van het complex en de chronologische opbouw van de rondgang over het terrein.
- Van cultuurhistorische waarde als essentiële onderdelen van het complex Heilig-Land-Stichting dat een bijzondere en tevens zeldzame uitdrukking vormt van een religieuze ontwikkeling.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Welzijn, kunst en cultuur

Functie

Kruiswegstatie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument